

ARRIESTA

ARESTA 63
MAIG - JUNY 2003

2

TEMA DE PORTADA
LAOS, L'ÀSIA INDÒMITA
Albert Cortés

5

BTT
BTT PEL CANAL D'URGELL
Carina Palau

6

ARTICLE
SERRA DE SANT MAMET:
DE PARC NATURAL A PARC EÒLIC
ENMIG DE LA INDIFERÈNCIA DE MOLTS
Xavier Massot

8

SAS
SCAPA FLOW
Josep Maria Castellví

10

ARTICLE
EL GLACIALISME PIRINENC, AVUI (2a part)
Manuel Cortés

13

VIDA DEL CENTRE
APUNTS I COMUNICACIONS
Equip Aresta

14

EXCURSIONISME
EL SERRAT DE LA CORONA,
UN ITINERARI PER L'EXTREM NORD-OCCIDENTAL
DEL MONTSEC D'ARES
Josep Lluís Gàzquez

16

ARTICLE
L'ALPINISTA ESLOVÈ TOMAZ HUMAR
Eduard Albasa

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé. **DISSENY GRÀFIC:** Josep Herràndiz. **EDITA:** Centre Excursionista de Lleida. **REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:** C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@lleida.net. INTERNET: <http://www.lleida.org/cel>. **IMPRIMEIX:** Arts Gràfiques Bobalà, SL. **DIPÒSIT LEGAL:** L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 13 euros. Preu del número: 2,40 euros. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. **FOTO DE PORTADA:** Tailàndia, zona d'Ao Nang (6b). Arxiu: Albert Cortés. **COL·LABOREN:**

QUAN AQUEST EDITORIAL VEGI LA LLUM, Joan Seire, Jordi Martínez, Anton Tarragona i Jordi Gàzquez ja seran entre nosaltres, havent complit l'expedició al Denali i segurament amb el cim afegit al seu bagatge personal de fites assolides. Mentre llegim aquestes ratlles Jordi Marmolejo deu estar a punt de tornar de la seva incursió als Andes peruans remots i de ben segur que amb un bon ventall de singulars experiències andines per contar-nos. Una llarga espera ens caldrà per tornar a abraçar Juanjo Garra, immers ara en la gran aventura del K2 i de la qual no ens faltaran els interessants relats que acostuma a fer-nos.

El nostre Centre encara és viu. Els nostres muntanyencs ens ho demostren viatjant a les cadenes muntanyenques més importants del món per assolir -ne els cims, afegint així a la història d'aquests indrets els seus noms, el del nostre Centre Excursionista i el de Lleida. A tots ells felicitacions, ens mereixen tot el respecte per la voluntat i l'esforç esmerçats per assolir muntanyes de compromís, tot fent-ho des de la més pura afecció i lluny d'una dedicació professional a l'aventura.

Tradicionalment la formació muntanyenca s'ha basat en la pròpia il·lusió i empena, en les possibilitats que ofereixen, com a camp d'aprenentatge i pràctica, les muntanyes del propi territori i en associar-se a una entitat excursionista, en aquest cas el nostre CEL, que permet relacionar-se amb persones i interessos per compartir experiència i coneixements.

Potser les futures generacions ho tindran més difícil per assolir fites remarcables des d'una posició *amateur*. Amb les actuals polítiques de regulació de l'accés al medi natural i de la pràctica de l'esport a la natura, on es potencia l'actuació i benefici de l'empresa privada davant l'afecció i l'associacionisme no lucratiu, els futurs muntanyencs potser hauran de ser conduïts per "expedicions comercials" fins i tot per assolir el cim de qualsevol turó.

No volem tancar aquest editorial sense desitjar sort als companys Marc Gelly i Dolors Palau, que han emprès la travessa vertical d'Europa en BTT des del cap Nord fins a Lleida.

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Laos, l'Àsia indòmita

Arxiu: Albert Cortés

Pha That Luang

Aneu a Laos? I què hi ha en aquest racó de món? La fortuna del Roldán, potser?

Doncs, vet aquí que el somni s'ha fet realitat, i ja som a Laos, un petit país que recentment ha obert al turisme tota la seva extensió, ja que fins a l'any 1995 només es podia visitar la capital (Vientiane) i rodalies. Lentament, aquest país excomunista ressorgeix del seu fosc passat de neteges ètniques i polítiques i ara s'obre a poc a poc al capitalisme i més concretament al turisme per a gent amb inquietuds i amb ganes de conèixer llocs encara inviolats pels grans operadors turístics.

Avui en dia ens podem moure pertot arreu, amb les úniques limitacions de les infraestructures que, fora de la xarxa princi-

pal de carreteres, es fan intransitables a l'època humida, des del maig fins al novembre.

Per tant, compte, no hi aneu pas a l'estiu, ja que estareu obligats a circular per les carreteres més importants i no podreu entrar en contacte amb la vida rural i més autèntica que ens ofereix Laos, i, a més a més, farà molta calor i humitat.

Nosaltres vam començar la nostra aventura només arribar a Bangkok. Vam agafar un tren nocturn el dia següent fins a la frontera amb Laos, i des d'allí en Tuk Tuk (una mena de motocarro per transportar persones) fins a Vientiane, una ciutat molt tranquil·la amb els seus múltiples temples, i entre ells el més important, el Pa That Luang.

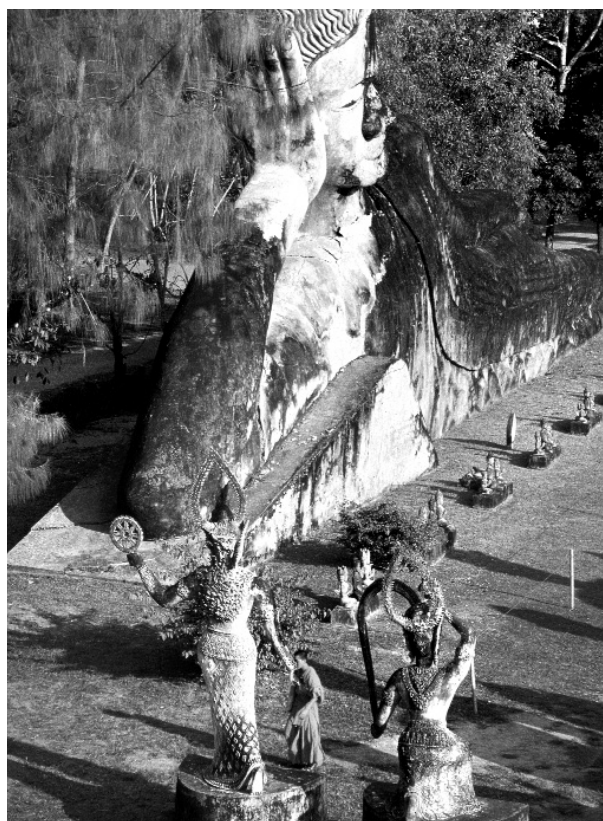
Arxiu: Albert Cortés

Arrossars, Laos

Continuant cap al nord, vam anar al paradís de roca calcària de Vang Vieng, on vam visitar diverses coves amb budes a dintre, una meravella per als espeleòlegs.

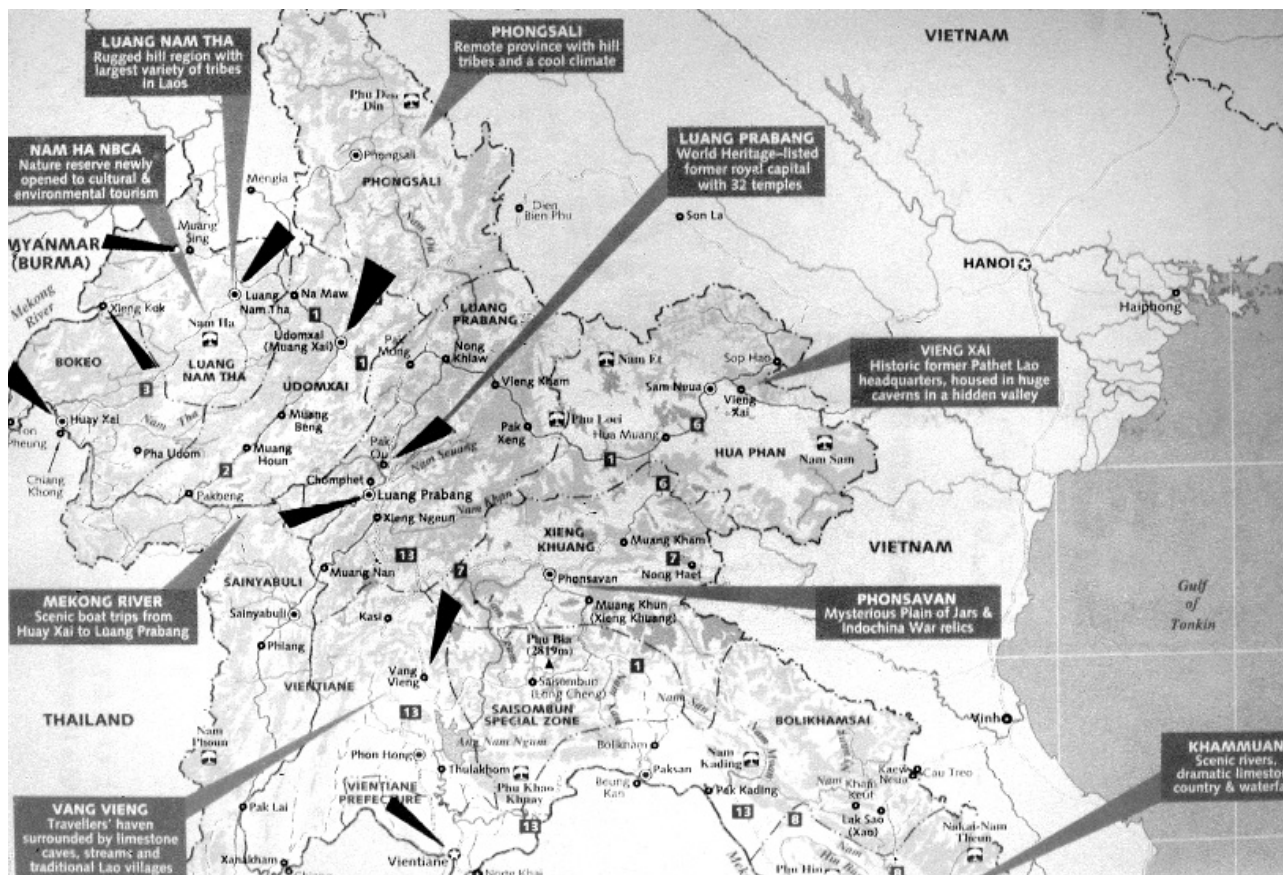
Més al nord, vam fer cap a Luang Prabang, ciutat declarada per la Unesco Patrimoni de la Humanitat el 1995, a causa dels més de 35 magnífics i antics temples que s'han preservat miraculosament a través dels temps, tot i haver passat guerres i terratrèmols de diversa importància.

Continuant el nostre periple, vam arribar a la frontera xinesa i vam passar per ciutats cada cop més petites i rurals (Udomxai, Luang Nam Tha, Mouang Sing) que només tenen llum 3 hores al dia i on l'hotel més luxós pot costar l'escandalós preu de 2 euros l'habitació doble, amb bany i tot, encara que no sempre amb aigua corrent. En aquesta part de Laos, el més interessant són els *trekking* que es poden fer a les tribus de les ètnies Hmong i Akka Phouli que hi ha a la rodalia, i on només podem anar-hi a peu. Són tribus molt salvatges, encara no pervertides pel consumisme occidental, cal pensar que la canalla no demana res de res, els encanta posar-se davant la càmera de fer fotos i fins i tot et regalen alguna peça de roba. Són ètnies similars a les del nord de Tailàndia, però a diferència d'aquestes, les de Laos són molt més "autèntiques".

Arxiu: Albert Cortés

Budha Park

Tribu Akka

Així: Albert Cortés

Mouang Sing té un mercat local molt colorista, hi podem trobar tot tipus d'articles, tot i que els que més ens interessin, als occidentals, són les peces de roba brodades i els menjars exòtics, com ara escarabats, saltamuntanyes i cucs de diverses espècies, aspectes i mides.

Posteriorment, i ja per tornar a Tailàndia, des de l'extrem nord de Laos, al poble de Xieng Kok, vam agafar un Speed Boat, és a dir, una llanxa fora borda, que ens va dur a una velocitat endimoniada, avall pel riu Mekong, fins a la frontera tailandesa. Hi vam arribar després de recórrer 250 km en poc més de 3 hores i amb els peus de punta. Aquesta va ser una de les experiències més espectaculars del viatge, realment esparverant al principi, esquivant roques que hi havia al riu, i amb un final més tranquil, amb un riu més ample i plaçid.

Vam finalitzar el viatge escalant i fent submarinisme a les platges turístiques del sud de Tailàndia, una experiència també memorable i que ja explicarem en un altre moment.

Albert Cortés

BTT pel canal d'Urgell

Els dies 12 i 13 d'abril, una colla d'amics vam baixar el canal d'Urgell amb bicicleta.

El canal d'Urgell comença a Ponts, comarca de la Noguera, i acaba a Montoliu, comarca del Segrià. El canal rega en tot el seu recorregut unes 60.000 ha de cinc comarques lleidatanes que constitueixen la "taca verda" més gran de Catalunya. L'obra del canal començà la tardor del 1852 i acabà el 1861. El 1862 s'obren les comportes, corre l'aigua i es comencen a regar els primers cultius. La construcció del canal va ser una obra civil d'una enorme dificultat tècnica per l'època en què es va fer ja que no hi havia cap precedent pròxim. Els dos trams més difícils de construir van ser el túnel de Montclar, entre Artesa de Lleida i Agramunt, i l'aqüeducte sobre el riu Sió a prop d'Agramunt.

Tot aquest breu recull històric del canal d'Urgell ens acompanya en el recorregut, i els principals protagonistes de l'obra, la gent que el va fer possible i l'aigua, no ens abandonen ni un moment.

Pedalejar per totes aquestes contrades no suposa per a ningú cap dificultat tècnica, ja que no hi ha grans desnivells per pujar ni forts pendents pedregosos per baixar. La dificultat, però, rau a no fer grans parades per gaudir més de la grandesa de l'aigua, atès que el camí és llarg i el primer dia haurem de recórrer uns 90 quilòmetres fins a Tàrraga, lloc on dormirem, per fer l'endemà l'altra part del canal fins a Lleida, d'uns 80 quilòmetres.

Tots ens vam cansar i força, però el recorregut s'ho mereixia, ja que vam gaudir d'una excursió tan a prop de casa que animo els companys del CEL a fer-la.

Vam començar a Ponts, la Dolors Llordés, la Lluïsa Terés, el Lluís Taberner, el Pep Godoy, la Gemma Esteve, el Rosendo Oliva i jo mateixa, i l'endemà a Tàrraga es van afegir el Jordi Guivernau i la Cristina Airós. Gràcies a tots per compartir amb mi aquests dos dies de primavera.

Carina Palau

Axiu: Pep Godoy

Pedalant pel costat del canal d'Urgell

Serra de Sant Mamet: de parc natural a parc eòlic enmig de la indiferència de molts

El passat 16 de febrer de 2003 ens vam trobar 150 persones per fer una caminada popular en contra de la instal·lació d'un parc eòlic a la serra de Sant Mamet, organitzada per la Plataforma per a la Defensa del Montsec i de la qual forma part el nostre Centre. Malgrat això, només una vintena de socis hi érem. Suposo que la resta, aquell dia, van fer coses molt importants o estaven malalts i per això no hi van poder anar, però també n'hi havia alguns que no van anar a la caminada perquè, paraules textuals, esteu a favor dels parcs eòlics.

Aquests plantejaments a favor o en contra dels parcs eòlics em resulten difícils d'entendre, ja que en aquesta caminada no es plantejava un debat sobre l'energia eòlica, sinó que es protestava per la possible implantació d'un parc eòlic amb més de 30 aerogeneradors de 85 m d'alçada en una serralada de gran valor ecològic com és la serra de Sant Mamet (cal destacar que els principals impulsors de la caminada són veïns d'Alòs de Balaguer). I, quin era el motiu de la protesta? Ho intentaré sintetitzar prenent les paraules de l'editorial del passat núm. 61 de l'**Aresta**. Un cop passat l'any internacional de les muntanyes i, divulgada, una vegada més, la importància social i ecològica d'aquests sistemes naturals, hem de deixar de ser cecs i entendre que les muntanyes són, almenys al món occidental, els únics territoris que resten en un acceptable estat natural. Caldria, per tant, una protecció efectiva d'aquests espais. Caldria, per això, que els principis d'una sostenibilitat real amb el medi ambient fossin els següents: no actuar sobre els territoris verges i començar a recuperar-ne com més millor.

Cal aclarir que al món occidental no hi ha gairebé territoris verges, atès que l'empremta de l'home s'hi ha manifestat al llarg dels segles. Ara bé, en molts casos, és precisament en aquesta empremta de l'home on es manifesta el millor del nostre patrimoni natural, ja que la intervenció humana adaptada als cicles naturals ha generat diversitat d'ambients i un mosaic enriquidor de la biodiversitat. Aquest és, precisament, el concepte de parc natural (article 25 de la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, DOGC núm. 556, de 28 de juny de 1985) que diu que són parcs naturals, els espais naturals que presenten valors naturals qualificats, la protecció dels quals es fa amb l'objectiu d'aconseguir-ne la conservació d'una manera compatible amb l'aprofitament ordenat de llurs recursos i l'activitat de llurs habitants. Als anys vuitanta va ser aprovada la declaració del Montsec (incloent la serra de Sant Mamet) com a Parc Natural. Aquesta declaració de Parc Natural, finalment, no va tirar en-

davant per motivacions polítiques (no per manca de valors naturals a protegir) i es va perdre una oportunitat històrica de dotar de protecció el massís més singular de Lleida i, probablement, de tot el Prepirineu. Posteriorment, el PEIN de Catalunya (Decret 382/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'Espais d'Interès Natural, DOGC núm. 1714, d'1 de març de 1993) incloïa el Montsec com un dels espais d'interès natural, però aquesta delimitació deixava fora la serra de Sant Mamet. És a dir, entre la proposta de Parc Natural i la delimitació de l'Espai d'Interès Natural, s'havia exclòs de protecció la serra que ara ens ocupa.

D'altra banda, pel que fa a la possible implantació d'un parc eòlic cal remetre's al Decret 174/2002, de 14 de juny, regulador de la implantació de l'energia eòlica a Catalunya (DOGC núm. 3564, de 26 de juny de 2002) el qual reconeix que, si bé l'energia eòlica és renovable i no produeix contaminació, la instal·lació de parcs eòlics comporta un impacte en el paisatge i espais naturals que obliga a establir uns criteris per compatibilitzar-ne la construcció amb la protecció dels valors naturals. Amb aquest objectiu, l'article 6 d'aquest decret estableix la zonificació de Catalunya segons la seva idoneïtat, des del punt de vista ambiental, per a la instal·lació de parcs eòlics i es crea el Mapa d'implantació de l'energia eòlica que divideix el territori de Catalunya en tres zones:

- a) Zona compatible (de color blanc): zona idònia per a la implantació de parcs eòlics.
- b) Zona d'implantació condicionada (de color groc): zona on l'existència de valors naturals a protegir exigeix una declaració d'impacte ambiental positiva.
- c) Zona incompatible (de color vermell): zona del territori amb valors naturals i paisatgístics rellevants on s'exclou la possibilitat d'implantar parcs eòlics.

Doncs bé, la serra de Sant Mamet, que en la primera proposta del Mapa d'implantació de l'energia eòlica era zona vermella, es convertí en l'aprovació definitiva (després del període d'al·legacions) en zona groga. Això deixava oberta (amb prèvia declaració d'impacte ambiental favorable) la possible implantació de parcs eòlics (una dada rellevant: aproximadament només un 3% del estudis d'impacte ambiental presentats a Catalunya reben una declaració d'impacte desfavorable o negativa). En definitiva, entre la informació pública i l'aprovació definitiva del Mapa d'implantació de l'energia eòlica, la

serra de Sant Mamet havia perdut de nou la possibilitat de gaudir d'una figura legal de protecció.

En aquest cas, a més, l'estudi d'impacte ambiental referent a aquest parc eòlic presenta algunes mancances importants com és l'anàlisi d'alternatives i l'absència de projecte de la línia elèctrica d'evacuació de l'energia generada en el parc eòlic, així com no té en compte els antecedents de la inclusió de la serra de Sant Mamet en l'avantprojecte de Parc Natural, ni la presència de trençalòs, espècie catalogada en perill d'extinció. És per tot això que la Junta del Centre Excursionista de Lleida va decidir presentar al·legacions a la instal·lació del parc eòlic i adherir-se a la Plataforma per a la Defensa del Montsec (cal recordar que el nostre Centre mai no ha presentat al·legacions ni s'ha oposat a la instal·lació de parcs eòlics allí on pertoca). L'objectiu d'aquesta plataforma no és només l'oposició al parc eòlic de Sant Mamet sinó també demanar a l'Administració la declaració del Montsec (amb la delimitació de l'avantprojecte que inclou la serra de Sant Mamet) com a Parc Natural, catalogació que hauria de permetre, a més de la conservació dels valors naturals del Montsec, la promoció econòmica i social de la seva gent (com ho són el Parc Natural del Delta de l'Ebre, el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, etc.). Així ho entenen també moltes persones d'Alòs de Balaguer, Vilanova de Meià, Camarasa i altres pobles, que el dia 16 estaven a la caminada popular, indignades perquè Sant Mamet ha passat de ser un possible Parc Natural a un probable parc eòlic.

Evidentment, cadascú és lliure d'opinar i tenir una visió pròpia, tan respectable com la dels altres. Precisament per això, tinc la meua visió d'aquesta qüestió i espero no ofendre ningú amb el meu plantejament, però en aquest cas no entenc la reducció simplista de la qüestió: a favor o en contra de l'energia eòlica. Entenc (ahora que lamento) el semenfotisme enfront d'aquests

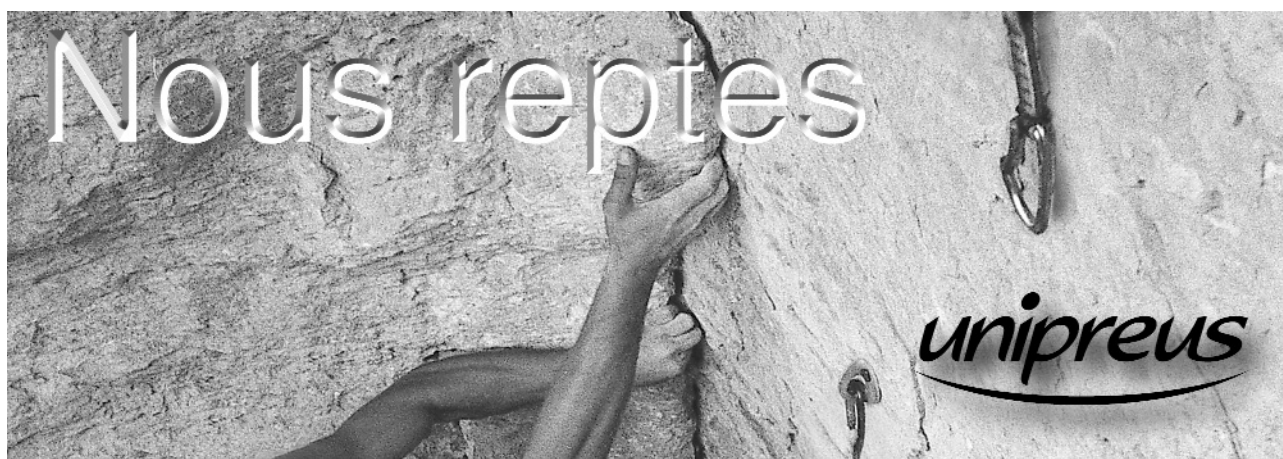
temes, entenc (malgrat no compartir-ho) que algú tingui arguments a favor del Parc Eòlic de Sant Mamet, però no entenc que es pugui dir que no m'hi oposo perquè estic a favor de l'energia eòlica.

Jo no conec ningú que digui que està en contra de les carreteres, però és bastant lògic (almenys a mi m'ho sembla) oposar-se, per exemple, a una carretera que travessi el congost de Mont-rebei. El mateix podem dir de la central hidroelèctrica a l'estany de Besiberri: els molts socis del Centre que érem a la caminada contra aquesta central, no ens manifestàvem contra l'energia hidroelèctrica, sinó contra la destrucció d'un lloc emblemàtic del nostre Pirineu. Suposo que els promotors de la central de Besiberri es van equivocar de plantejament i si haguessin planificat la instal·lació d'un parc eòlic, aleshores potser cap (o molt pocs) socis del Centre hagués protestat.

I no només això, com que jo tampoc no estic en contra de l'energia eòlica, demano, per a fer-me feliç (i a tots els que tampoc hi esteu en contra), la instal·lació de parcs eòlics pertot arreu i com més interès paisatgístic, natural o cultural tingui el lloc, millor. Així, per exemple, podríem demanar la instal·lació de deu aerogeneradors al turó de la Seu Vella, edifici bastant malmès i enrunat. L'energia generada per aquests molins es podria transportar, directament, amb una línia d'alta tensió fins a la Wonder per tal d'aconseguir que els làsers funcionessin nit i dia. Potser una altra bona idea seria fer un parc eòlic a l'estany de Besiberri i traslladar l'energia generada a la boca sud del túnel de Vielha. Així es podria il·luminar el túnel. Un altre lloc interessant seria la timoneda d'Alfès, lloc ple d'herbotes i matolls, que no serveix per a res.

Xavier Massot

Vocalia de Natura i Medi Ambient

Scapa Flow

Així: Josep M. Castells

Aquesta gran badia està situada entre diverses illes de les Orcades, al nord del territori insular d'Escòcia. La capital és Kirkwall a l'illa de Mainland. Té aeroport i enllaça amb Aberdeen, diàriament. A banda, hi ha diverses connexions per mar amb diferents illes i Escòcia.

Els primers vestigis de cultura s'hi remunten a més de 5.000 anys malgrat les crues condicions climatològiques, on sempre hi són presents forts vents, boires i pluges persistents a més de baixes temperatures. Pitjor que Lleida a l'hivern! *Al filo de lo imposible* hi va dedicar un capítol sencer. L'espectacularitat de les imatges que se'ns oferien justificava tots els esforços que requeria obtenir-les.

El gran enfonsament

Scapa Flow fou escollida a principis de segle per encabir hi les flotes angleses, sota la protecció natural que ofereixen les diferents illes del voltant. Un succés que va passar el 1919 va marcar per sempre el destí històric d'Scapa Flow. A la darrereria de la Primera Guerra Mundial, Alemanya es va veure obligada a acceptar unes severes condicions prèvies a la signatura d'un armistici.

Els acords assolits amb els aliats manaven que, durant les converses de pau a París, la flota imperial d'alta mar havia de quedar reclosa sense munició i amb una mínima tripulació sota control anglès en aigües d'Scapa Flow.

Així fou com 10 grans cuirassats, 6 creuers de batalla, 8 creuers lleugers i 49 destructors, foren confinats durant set llargs mesos en aquestes aigües, pràcticament incomunicats amb l'exterior. L'almirall alemany Ludwig Von Reuter, que s'ensumava una rendició sense condicions, va decidir per compte propi enfonsar la seva flota. Ho va fer el 21 de

juliol de 1919, just cinc dies abans que l'armistici fos signat definitivament. Va ésser el darrer acte de guerra que la flota alemanya va protagonitzar en aquella contesa.

El resultat de tot això va ser un extraordinari cementiri de vaixells de guerra intactes enfonsats al fons de la badia d'Scapa Flow, convertit alhora en la destinació europea amb més atractiu per als estudiosos i afeccionats al busseig en vaixells històrics.

Un abans i un després

Si bé la major part dels derelictes van estar rescatats per obtenir-ne l'acer, encara avui podem trobar -hi una excel·lent col·lecció de restes molt ben conservades.

Pel fet que les profunditats oscil·len entre els 15 i els 40 metres, la millor alternativa tècnica és l'ús del Nitrox com a gas durant les immersions.

En el decurs dels rodatges vàrem optar per barreges de EAN29 o 30 (29 o 30% d'oxigen en lloc del 21% habitual en les barreges d'aire comprimit). Això ens permetia realitzar immersions a la cota dels 35 metres durant 50 minuts, amb una descompressió de temps similar.

L'aigua tèrbola era, però, el principal problema per a mi. En tractar-se d'una gran rada amb circulació d'aigua molt inferior a la de mar oberta, l'eutrofització dificulta la visibilitat i obliga a precisar molt les medicions de llum i enfocament. No eren rares les immersions a les palpenes i sempre amb una sensació abismal tot i estar a poca profunditat. Un altre fet significatiu a destacar és la poca fauna que hi ha malgrat els nombrosos refugis artificials que representen els vaixells enfonsats. Només es deixen veure alguns làbrids i alguns petits serrànids, entre nombrosos equinoderms i crustacis. Les esponges i els pòlips s'acumulen sobre el metall rovellat dels derelictes.

Els grans cuirassats

Dels cuirassats en resten tres encara.

SMS König a -37 m, *SMS Markgraf* a -46 m i *SMS Kronprinz Wilhelm* a -34 m.

El primer de la llista, *König*, va donar nom a la classe de vaixell i els altres dos es van construir a imatge seva. Tots tres van entrar en combat a la famosa batalla naval de Jutlàndia.

Arxiu: Josep M. Castellví

Perquè us pugueu fer una idea de les dimensions d'aquests "monstres" d'acer aquestes són llurs dades:

Eslora: 177,7 m; mànega: 30 m; pes: 25.797 tones.

En alguns punts el metall feia un gruix de 35 cm i anava artillat amb canons de tot tipus, essent els de major calibre de 30,5 cm, la qual cosa els donava un abast efectiu fins a 20 km.

Les immersions

Les immersions són similars en forma i objectiu. Pel propi pes dels canons, els tres cuirassats es van quedar clavats al fons del fang de cap per avall. El pitjor conservat és el *Konig*, però a tots es pot accedir a l'interior a través dels molts forats del casc. Les proes i les popes mostren elements significatius, tot i que per la posició invertida és difícil identificar que ens trobem en un vaixell enfonsat.

Els creuers

Eren vaixells molt ràpids, dissenyats per fer tasques d'assalt i atacs sorpresa a expedicions de mercants i a ports. Alguns anaven equipats per efectuar minaments. Per tot això el seu armament tenia caràcter lleuger. Avui dia en resten quatre a Scapa Flow:

SMS Brummer

36 m; eslora: 140 m; mànega: 13,2 m; pes: 4.385 tones.

SMS Koln

35 m; eslora: 155,5 m; mànega: 14,3 m; pes: 5.620 tones.

SMS Dresden

36 m; eslora: 155,5 m; mànega: 14,3 m; pes: 5.620 tones.

SMS Karlsruhe

27 m; eslora: 151,4 m; mànega: 14,3 m; pes: 5.440 tones.

Són les millors immersions que es poden fer. Tots quatre estan de costat i tot i que despisten per l'orientació, la identificació de punts significatius és millor que en els cuirassats. Això possibilita llargues exploracions per interiors i la contemplació de gran part de l'artilleria encara al seu lloc. A part d'aquests vaixells, la badia amaga les restes d'alguns destructors i un submarí (UB-1 16) alemanys i dos cementiris de guerra, considerats així per llei, on reposen les restes de nombrosos mariners anglesos.

Un és el *HMS Royal Oak*, el naufragi més emblemàtic d'Scapa. Està totalment prohibit visitar-lo en immersió. Va ésser enfonsat per l'emblemàtic *U-47* comandat pel capità Gunther Prien, que en una temerària acció es va introduir de nit a la mateixa rada d'Scapa i va torpedinar el *Royal Oak*. Va passar el 13 d'octubre de 1939. Eren les primeres setmanes de la Segona Guerra Mundial i hi van morir 833 mariners, molts d'ells atrapats a l'interior del vaixell d'on mai s'han rescatat els seus cossos, a 32 m de profunditat. Tots aquests fets van motivar la construcció d'una sèrie de barreres artificials en els canals que separaven les illes d'Scapa Flow, tancant definitivament l'accés a la badia per altres llocs que no fossin uns passos vigilats. Això va representar també la ruïna dels petits pobles de pescadors que ja no van poder sortir més a mar obert pels canals propers de casa seva.

El cuirassat *HMS Vanguard*

Aquest gran vaixell anglès, supervivent de la batalla de Jutlàndia, es va enfonsar el 9 de juliol de 1917, per una explosió interna, quan era ancorat a Scapa. Hi van morir 804 mariners. Les Orcades són recomanables per qualsevol tipus de viatger. Hi ha nombroses rutes en bicicleta o a peu, precisament perquè no hi ha grans cims, només els justos per oferir espectaculars vistes de cada illa i penya-segat. Us recomano una visita al museu de Lyness i a les restes de l'antiga base naval, ja desmantellada. S'hi pot visitar el cementiri, on reposen les despulles de molts dels protagonistes dels episodis esmentats, tant anglesos com alemanys.

El glacialisme pirinenc, avui (2a part)

Al temps dels paroxismes quaternaris, el domini de les glaceres s'estenia des del pic d'Anie fins al Canigó. Avui dia, però, només hi ha glaceres als cims més alts, entre els massissos del Balaitús a ponent i de la Maladeta a llevant. Tot i haver-hi altres cims que superen els 3.000 m més a llevant, la creixent influència mediterrània fa que ja no s'hi puguin desenvolupar glaceres. Però també al tram més favorable, entre el Balaitús i l'Aneto, hi ha cims de més de 3.000 m sense aparells glacials. I és que l'estructura dels Pirineus és sovint desfavorable a la formació de glaceres. En efecte, el vessant nord (el més favorable) és en general molt pendent, i el nivell de la isoterma de 0° es troba molt a prop dels cims. D'altra banda, l'existència d'altres crestes al nord d'alguns cims (Pocets, Pic Long o Gran Bachimala) no permet l'acumulació de la neu als indrets més adients. Dit això, anem a fer una ullada a l'estat actual del glaç pirinenc.

Massís del Balaitús (3.146 m). Compta actualment amb tres aparells, tots al vessant francès: Pabat, Araille i Les Néous. La primera és residual (6 ha), la segona és una modesta gelera i la tercera, estesa al peu de la famosa cresta de Costérillou, té una superfície de 31 ha i és la cinquena dels Pirineus. Ocupa una coma allargada, de més d'un quilòmetre per 300 m d'amplada de mitjana, que li dona un magnífic aspecte de glacera alpina o de llengua, sense ser-ho. A la seva meitat, un canvi de pendent origina una zona fortament esguerdada. Aquesta glacera, que és lloc de pas per a una de les vies normals al Balaitús pel costat de França, ha estat escenari, els darrers anys, d'alguns accidents greus. Al vessant espanyol hi havia, a un costat i a l'altre de la Bretxa Latour, sengles glaceres, degenerades avui dia a l'estat d'humils geleres: la més occidental (Frondeja N) fa 5 ha, i la més oriental (Frondeja S, sobre Vuelta Barrada) només 3 ha. És interessant comparar aquest massís, el primer "tres mil" pirinenc des de l'Atlàntic, on hi romanen encara una magnífica glacera, amb el de Sotillo-Estats, d'altitud similar, primer "tres mil" des del Mare Nostrum, on el clima mediterrani fa impossible avui dia la subsistència de glaceres.

Gran Faxe (3.006 m), Punta Zarra, Cambalés. En aquesta zona hi romanen només unes petites geleres, la més gran de les quals és la d'Aragon (4 ha), al vessant francès del Cambalés. La Punta Zarra té també una gelera de 2 ha, mentre que a la Gran Faxe no hi ha altra cosa que algunes congestes més o menys permanents.

Garmo Negro (3.050 m) Argualas (3.045 m) i Algas (3.020 m). Sense masses de glaç importants, si bé al peu de la cresta Garmo Negro-Argualas hi resta una atípica glacera rocallosa d'unes poques hectàrees d'extensió.

Picos del Infierno (3.080 m): aquest cim té tres petites comes orientades al N. A la coma més occidental hi ha només una congesta permanent, però a les altres dues, que cauen sobre Los Ibones Azules, hi romanen dues petites glaceres: la central, de 9 ha i l'oriental només de 5. A la Petita Edat del Gel, aquestes glaceres en formaven una de sola, ocupant un total de 44 ha.

Massís del Vignemale (3.298 m). Aquest massís és el de caràcter més alpí dels Pirineus. Hi contribueix el seu magnífic conjunt de glaceres. La més gran de totes (70 ha, la segona dels Pirineus) és la d'Ossoue, que ocupa una coma de prop de 2 km de llargada per uns 400 m d'amplada de mitjana, orientada a l'E i protegida pels esquenalls que baixen cap a llevant des de La Pique Longue i del Montferrat. Com la de Les Néous, la d'Ossoue sembla una glacera alpina, de llengua, sense ser-ho. El gruix del mantell de glaç s'ha estimat en prop de 100 m (ara, segurament, bastant menys) i avança uns 15 m per any. El comte Russell n'estava enamorat, a la qual, amb evident exageració, li atribuï una llargada de 5 km. Al Vignemale totes les glaceres són al vessant francès. La d'Oulettes (9 ha), protegida per les altes muralles de La Pique Longue i La Pointe Chausenque, s'alimenta de les allaus aportades pel Couloir de Gaube i la canal de la Y. El seu front baixa fins a la vall (cas únic als Pirineus), a la cota 2.350 m i acaba en un amuntegament de seracs. La glacera del Petit Vignemale (11 ha) té un fort pendent, motiu pel qual és molt esguerdada i forma unes espectaculars cascades de seracs. Durant la Petita Edat del Gel s'unia amb la d'Oulettes, però ara els respectius fronts estan bastant separats. Per acabar, la glacera del Montferrat (5 ha) ja ha retrocedit a l'estadi de simple gelera.

El vessant aragonès del Vignemale no té glaceres actuals. N'hi havia tres durant la Petita Edat del Gel, però avui dia només roman, com a congesta-gelera, la que ocupa el Clot d'Era Hount (2 ha). Les congestes de Labaza i de Montferrat-T apou, ja no són permanents.

Batoua (3.034 m) i Lustou (3.023 m). Malgrat la seva respectable altitud, no serveixen actualment cap glacera. Només alguns insignificants dipòsits de gel residual s'arrapen al NW del Batoua i del Guerres.

Gran Bachimala (3.166 m). Un altre gegant pirinenc desproveït de glaceres. Potser la causa és la pròpia estructura de la muntanya, caracteritzada per una llarga cresta orientada al nord que origina uns vessants laterals, encarats a llevant o a ponent i amb forta insolació. Serva a finals d'estiu algunes congestes

Arxiu: Manuel Cortés

La glacera de Les Néous (Balaitús), la més occidental i una de les més grans dels Pirineus

persistents, però l'acumulació de neu és insuficient per originar geleres, i molt menys glaceres.

Grup del Taillon (3.144 m) al Mont Perdut (3.355 m). El conjunt muntanyós a l'entorn del cèlebre Circ de Gavarnia conserva encara un notable conjunt d'aparells de glaç. El més occidental és la petita glacera del Gabieto (14 ha), al nord dels pics d'aquest nom, amb un front de seracs i una rimaia sovint enutjosa de passar. Aquesta glacera, per la seva facilitat d'accés des del port de Bujaruelo, és emprada pels francesos com a escola d'escalada sobre gel. La glacera del Taillon (22 ha) és la més gran de totes les del vessant francès. Més avall del seu front actual, la morena de la Petite Edat del Gel té un gruix de 20 a 25 m. Les petites glaceres de la Bretxa de Roldan, de l'Epaule, de la Cascada, de Marboré etc., esteses al peu de les muralles superiors del circ, no arriben a 20 ha en conjunt, i estan retrocedint cap a l'estadi de simples geleres. El mateix passa amb les petites glaceres de Pailla (8 ha) i Astazou (4 ha) sota els pics d'aquest nom.

Curiosament, el màxim desenvolupament de les glaceres correspon, en aquest sector, al vessant espanyol, ja que els cims més alts es troben desplaçats al sud de la zona axial. El Mont Perdut aplega la principal glacera, actualment dividida en dos pisos. El

superior, que neix a nivell del Dedo, amida 8 ha, i 35 ha el nivell inferior (que durant la Petite Edat del Gel constituïa el nivell intermedi) havent desaparegut del tot el nivell inferior d'aleshores. El gruix màxim del gel s'estimava en uns 70 m, anys enrere, amb un avenç de 15 m per any. Avui dia, el gruix no deu passar gaire de 50 metres, i l'avenç és irregular, amb freqüents caigudes de seracs. A ponent de la glacera del Mont Perdut i davall del pic de Marboré, hi ha la romanalla d'una altra glacera, de 16 ha, que cent anys enrere formava part del conjunt principal. A més, hi ha dues geleres allà on la protecció del relleu ho permet, al SE del Soum de Ramond (en total 3 i 4 ha respectivament), i per acabar, una minúscula gelera al S del Taillon (2 ha), que vaig poder fotografiar per haver quedat al descobert els darrers anys en fondre's la neu que l'amagava.

Massís del Pic Long (3.192 m) i Neouviela (3.090 m). El Pic Long, com comenten els pirineistes francesos, és "le plus haut sommet pyrénéen placé entièrement dans la France". Aquesta situació, juntament amb la notable altitud, afavoreix la presència de glaceres, encara que petites i residuals. N'hi ha quatre: dues al Neouviela (Maniportet, i Neouviela, molt reduïdes i que estan en procés de desaparició) i dues al Pic Long: la de

Pays Baché (16 ha) al vessant de Cap de Long, i la del Lac Tourat (8 ha) al vessant contrari. La primera ha perdut molt de gruix els darrers anys, com es comprova als passos de III+ a la base de la xemeneia de la via normal, que han quedat al descobert en reduir-se el mantell de glaç. L'any 1840, un caçador d'isards, Caubet, va caure dins d'una de les esquerdes superiors. El seu cadàver va aparèixer a la part inferior 28 anys més tard, després d'haver recorregut dins de la massa de gel uns 400 metres. Això permet deduir un avenç de 14 metres per any, similar al d'altres glaceres pirinenques. Quant a la glacera de Lac Tourat, es desenvolupa sobre un pendent molt fort i actualment està fraccionada en dos nivells, separats i pràcticament sense connexió. El proper pic de Campbiel, malgrat ser quasi tan alt com el Pic Long, no té cap dipòsit de glaç permanent.

Massís de la Múnia (3.134 m). Aquest conjunt de pics només compta amb una petita glacera (6 ha) al vessant francès i sota el cim. Formant part del massís, el pic de Tromosa (3.081 m) té una notable congesta permanent (6 ha), possible gelera, que cau sobre el circ de Barroude. Al vessant espanyol, la petita gelera de Robiñera té unes 5 ha d'extensió, oberta sobre el circ de Barrosa. A causa de la seva manca d'avenç, es veu a poc a poc recoberta per detritus rocallosos estimbats dels cims.

Massís de Pocets o Llardana (3.375 m). El segon cim dels Pirineus per la seva altitud, no té glaceres dignes del seu rang. De les tres que hi havia fa pocs anys (Pocets, Llardana i la Paul) la primera ha retrocedit a l'estadi de gelera i s'ha dividit en dues masses de 3 i 6 ha, respectivament. Les altres dues han tingut més sort: la de Llardana, encarada a ponent i protegida pels murs del Pocets i Las Espadas i alimentada pel "couloir" Arlaud, té una extensió de 19 ha i és la més gran del massís. Com d'altres, i atès el seu moderat pendent, és en part recoberta de pedruscall caigut dels cims. A la part inferior, el seu front es perllonga en un inici de llengua que, tanmateix, roman suspesa a gran alçària sobre la vall. La glacera de la Paul, notablement esquerdada, s'estén al peu del cim principal i de la cresta que avança al nord cap als Gemelos, amb unes 12 ha d'extensió. En alguna publicació hem llegit que té el seu front a 2.550 m d'altitud, el nivell més baix assolit per qualsevol glacera del vessant mediterrani: la dada és incorrecta, puix que no arriba més avall de 2.900 m. A redós dels Gemelos hi ha una petita glacera rocallosa.

Pics d'Eriste o Bagueñola (3.065 m). Situats al sud del massís de Pocets, aquests cims són encara menys afavorits per la innivació i no tenen actualment cap glacera. Així i tot, hi ha a recer de les crestes superiors masses més o menys variables de gel endurit que demanen l'ús de crampons per creuar-les. La seva superfície, però, és minsa.

Gourgs Blancs (3.134 m) i Seilh dera Baquo (3.119 m). Al nord d'aquesta llar ga carena, i per tant exclusivament al vessant francès, s'estén un mantell de gel gairebé continu, interromput només pels estreps dels cims i subdividit, per tant, en diferents glaceres. De ponent a llevant hi ha una gelera al pic de Pouchergues, i les glaceres de Gourgs Blancs (25 ha), Seilh dera Baquo (30 ha) i Portillón d'Oô (13 ha). La Seilh dera Baquo (Seilh vol dir precisament glacera) és una de les que més pèrdua ha sofert al llarg del darrer segle. Segons fotografies antigues, formava un sol aparell amb la glacera del Portillón i acabava en una aparatosa cascada de seracs sobre el llac del mateix nom. En aquella època, la seva extensió devia ser superior a les 100 ha. El gruix actual d'aquestes glaceres és feble, entre 20 i 30 m.

Al NE de la cresta entre els pics de Spigeolès i Belloc hi ha un seguit de geleres que, en conjunt, assoleixen unes 12 ha de superfície. Perdiguero (3.220 m), Crabioulès (3.115 m) i Malpas (3.109 m). És la perllongació cap a llevant de la mateixa carena anterior. El Perdiguero, malgrat ser el cim més alt, no té cap glacera, ni tan sols al vessant francès, on romanen només petites geleres i congestes permanents. El pic de Crabioulès, però, té al seu vessant nord una glacera, subdividida en dues, de gran pendent i unes 18 ha en total, sotmesa a esporàdiques caigudes de seracs. Més suaus són la glacera del Malpas (11 ha), i la de Graués (9 ha), aquesta al davall del Mall Barrat. Totes en formaven una de sola a la Petita Edat del Gel, incloses les geleres actuals que hi ha entre el Crabioulès i el Malpas, d'unues 10 ha. Al vessant espanyol d'aquest conjunt muntanyós no hi ha cap glacera, havent retrocedit la de Literola, encara conspícua només fa trenta anys (16 ha als anys vuitanta), a l'estadi de gelera-congesta de 3 ha. Entre el Perdiguero i el Pic Royo hi ha també una congesta permanent de 2 ha.

Besiberris (3.014, 3.030 m) i Comaloformo (3.033 m). Malgrat l'alta cota d'aquest grup no serveix cap glacera, i sí, en canvi, algunes congestes al peu de la cresta entre el Besiberri S i el Comaloformo. Ja hem fet referència a la gelera que hi havia fins fa poc a redós d'aquest darrer cim, avui dia desapareguda. A l'altre costat de la vall, a la Punta Alta (3.014 m), la Pala Alta del Serrader (2.982 m) i el Contraig (2.951 m), només hi romanen a les acaballes de l'estiu algunes petites congestes permanents als indrets més protegits, malgrat la seva considerable altitud. El mateix passa al peu del Montardo, a la vall d'Aran, on la presència d'una petita morena subactual prova l'existència d'una modesta glacera a la Petita Edat del Gel.

Manuel Cortés

Apunts i comunicacions

- El passat 12 d'abril, el cim del tossal de Pedrós (Albatàrrec) fou enllumenat de 10 a 11 de la nit per un grup de 9 companys del CEL (i 2 alemanys), adherits a la campanya "Cims per a la pau".
- Amb aquestes línies el CEL vol agrair i fer constar la col·laboració de l'Ajuntament de Lladorre i de l'estació d'esquí de Tavascan en la celebració del XXVI Campament Català de Muntanya, celebrat els passats 29 i 30 de març.

- Les següents persones han estat donades d'alta darrerament com a socis/es del nostre Centre. Benvinguts!

MARIA RIADO AMORÓS

MIGUEL ÀNGEL GARCÍA CERVERA

CARLES ESQUIUS MARFA

FRANCESC SEGARRA PRADES

JOAN LASO MIRET

JOSEP MANEL VEGA CAMPS

MONTSERRAT RICOS CRUELLS

IGNASI FABREGAT TORRENTS

ESTÍBALIZ CASAIZ SÁNCHEZ

ALBERT SÁNCHEZ ANDRÉS

RICARD BORDES FERNÁNDEZ

ISOLDA CASALS SÁNCHEZ

- Han entrat a formar part de la nostra biblioteca les següents obres:

- ESCALADES A ASTÚRIES

FEDERACIÓ DE MUNTANYISME DEL PRINCIPAT D'ASTÚRIES

- CASCADES DE GEL D'ESPANYA

(LES IMPRESCINDIBLES) DE JOSÉ I ISIDRO GORDITO. EDITA ICE DREAMS

- LES DONES DEL SHISHA

L'EXPEDICIÓ DE 9 CATALANES A L'HIMÀLAIA. DONAT PER SÍLVIA FERRANDIS

- GR 92 ENTRE EL MARESME I EL VALLÈS. C. EXCURSIONISTA PUIGCASTELLAR

- SANT LLORENÇ DEL MUNT I SERRA DE L'OBAC. C. EXCURSIONISTA DE TERRASSA

- MAPA TURÍSTIC DE "VYSOKÉ TATRY"

DONAT PER FELIU IZARD

- SOTA LA SAL DE CARDONA

ESPELEO CLUB DE GRÀCIA. FERRAN CARDONA I JOSEP VIVIER

- ANUARI 2002. FEDERACIÓ ESPANYOLA D'ESPELEOLOGIA

- REVISTES:

EL GORN, 4

ESPELEÒLEG, 42

ESPELEO SIE, 34

ESPELEO CAT, 1 ESPECIAL MINES DE SAL DE CARDONA

INVENTARI ESPELEOLÒGIC DE CATALUNYA, 4

- EL PLA CONTRA LA MUNTANYA. DE CARLES ENRECH

- VISIONS DE LA SEU VELLA. EDICIONS DE LA CLAMOR

- EL PLA D'ACCIÓ LOCAL DE LLEIDA. AGENDA 21, AJUNTAMENT DE LLEIDA

El Serrat de la Corona, un itinerari per l'extrem nord-occidental del Montsec d'Ares

Arxiu: Josep Lluís Gàzquez

Paret d'Aragó des del barranc de Matamala

Antecedents

Ja fa algun temps que, anant a la recerca dels Forats del Queixigar (el Quissigà segons la bibliografia espeleològica existent), infructuosa per cert, vaig tenir ocasió de resseguir la senda que, després del trencall del barranc del Grau de les Xulles, continua en direcció cap al congost de Mont-rebei. Aleshores em va quedar el dubte de si el camí pujava fins al capdamunt del Montsec, o ben al contrari aquest davallava vers el congost o, atès el seu estat de conservació, desapareixia poc més amunt de l'anomenat barranc del Queixigar, punt fins on el vaig seguir aquell dia.

Efectivament, tal i com vaig poder comprovar a mitjan febrer, un diumenge poc després d'un dels episodis de nevades al Prepirineu, que enguany ens ha ofert la meteorologia, el camí, reobert i senyalitzat de fa poc temps, acaba en arribar a la carena del barranc de Matamala; tot i això, en aquesta zona el Montsec és força amable i ens permet arribar fins a la carena sense gaires complicacions.

Poc més o menys passa amb el descens, des de la pista del Serrat de la Corona fins a la font del barranc de la Carbonera no hi ha camí perceptible; aquí, però, la vegetació fa més problemàtic el descens.

Itinerari

ALSAMORA (880 m). Entrem al poble per la part alta i agafem el camí que baixa a la font, deixem aquí la pista i seguim el camí que va flanquejant el vessant nord del Montsec.

30 min. Després d'una primera baixada, arribem al trencall del camí que puja pel barranc del Grau de les Xulles, per on baixarem de tornada; agafem el camí de la dreta que en suau pujada, enmig d'una vegetació abundosa que fa de la passejada un gaudi continu, ens du fins a les envistes del barranc de l'Obaga Gran, hem de baixar ara més de cent metres fins arribar al fons del barranc, és la cota més baixa de tota l'excursió i un lloc senzillament preciós.

1 h 10 min. El camí continua amb la mateixa tònica, primer una pujada seguida d'un suau descens fins a creuar el barranc del Queixigar, on s'inicia l'ascensió fins a la carena del Montsec.

1 h 45 min. El camí es perd poc abans d'arribar als cingles del barranc de Matamala, que baixa cap al congost de Mont-rebei, cal seguir la carena del contrafort i anar pujant sempre en direcció sud. Aquest tram és el més costerut, ja que hem de salvar 580 metres de desnivell, gairebé tot l'ascens, però, es fa per un paratge molt obert, i per tant podem gaudir continuament d'unes magnífiques panoràmiques envers el congost de Mont-rebei i, evidentment, de gran part del Pirineu i Prepirineu central. A la cota 1.120 un cingle ens barra el pas i caldrà retrocedir uns metres per trobar un pas per l'oest que ens permetrà salvar-lo sense dificultat.

3 h. En un replà situat a 1.330 m arribem al final d'un rastre de pista, 400 més enllà, a la dreta i per sota de la pista, es localitza el Pouet de Mont-rebei, de 40 metres de fondària.

3 h 20 min. Després de vorejar l'extrem oriental de la capçalera del barranc, arribem a la pista del Serrat de la Corona, a partir d'aquest punt l'itinerari és més plàcid (175 metres de desnivell per dos quilòmetres i mig) fins arribar al cim del Serrat de la Corona, a 1.567 metres.

4 h. Pocs metres abans del cim i al costat dret de la pista podem observar la boca del Graller de Corona, de 119 metres de profunditat. El descens és ara vertiginós fins al barranc del Grau de les Xulles, són 700 metres de desnivell gairebé sense camí, primer pel vessant de la Cova del Cambrot, entre el barranc de la Carbonera i el de la Fou, per acabar baixant per l'interior del primer, no sense la resistència, de vegades força insistent, de la vegetació del fons del barranc.

4 h 50 min. Avançant pel fons del barranc arribem a la font del barranc de la Carbonera (per anomenar-la d'alguna manera) on una xarxa de còms de fusta denoten un antic ús ramader. A poc a poc se'ns va fent present l'impressionant cingle de Lladó, que tanca pel nord el barranc del Grau de les Xulles.

5 h 15 min. El barranc de la Carbonera s'ajunta amb el barranc del Grau de les Xulles, per on, ara ja per camí, arribarem al camí d'anada i per aquest a Alsamora.

6 h. Alsamora, fi d'aquesta llarga però interessant excursió.

Nota final: cal triar bé l'època de l'any per realitzar aquesta excursió, jo recomanaria fer-la des de finals de la tardor fins a principis de la primavera, atesa l'escassetat d'aigua en tot l'itinerari (només en trobarem a la font del barranc de la Carbonera); cal defugir rigorosament d'un típic dia de calor del Montsec.

Josep Lluís Gàzquez

Banc Sabadell

L'alpinista eslovè Tomaz Humar

El dia 10 de novembre de 2002, vaig anar a Vic a veure l'alpinista eslovè Tomaz Humar, que donava una conferència acompanyada d'un audiovisual. També hi eren l'escaladora Cecília Buil i l'alpinista italià, Mauro Bubu Bole. Després de l'audiovisual al Dhaulagiri, vaig demanar a Fran, un noi de la Corunya, que em fes una foto amb Tomaz Humar per tenir un record. Un cop al seu costat, li vaig comentar que ell era mereixedor del piolet d'or de l'any 2000, cosa que no va ser així, ja que l'organització va considerar que la seva activitat era massa arriscada. En sentir això, es va aixecar, em va posar la mà damunt i el company Fran ens va fer la foto. Vaig pensar que només per això va valer la pena anar a Vic, encara que la foto és molt dolenta. Ara relataré les dificultats del solitari Tomaz Humar (any 1999) per fer la paret sud del Dhaulagiri, de 8.200 m, a l'Himàlaia.

25 d'octubre: sortida del camp base, a 3.800 m. Escala tota la nit i al matí del dia 26 arriba a la cota 4.600, a la base de la gran canaleta que solca la part baixa de la paret.

Dificultat: 30°-60° / V, VI / M5 – VI/50°-80°.

26 d'octubre: diversos intents amb gel per superar la canaleta. A les 17 h para i espera fins a les 23 h per fer-ho amb fred. Intent fallit. Fa bivac a les 2 a. m.

27 d'octubre: a les 8 h escala amb roca el primer pilar de la dreta de la canaleta. Ho supera amb una travessa fina i de gran dificultat (M7). Fa bivac a les 4 h a. m. sota el segon pilar.

Dificultat: V, VI+ / VII/90° -m6/m7.

28 d'octubre: escala tot el dia per superar el segon pilar, amb fortes dificultats. Fa bivac en una gruta per evitar les allaus, a les 2 h a. m.

Dificultat: V, VII / M7+.

29 d'octubre: cauen allaus de gel, roca i neu des de la zona central

de la paret. Li cal superar centenars d'arestes.

Dificultat: 50°-80°.

30 d'octubre: travessa els seracs intimidatoris. Munta la tenda a l'interior d'una fisura, a 7.100 m sobre el cap del Bogomolijka.

Dificultat: 60°-80°.

31 d'octubre: mil metres de travessa en diagonal per arribar a la via dels japonesos. Fa bivac a la paret, a 7.300 m.

Dificultat: V/ VI+.

1 de novembre: deixa la tenda i bona part de material i es desplaça a 7.600 m, superant terreny mixt en dry tooling M5-M6. Fa bivac a la paret, a 7.800 m.

Dificultat: 50°-70° / 70°-80° / 60° / M5-M6.

2 de novembre: a les 14 h 33 min. arriba al punt més alt: 8.000 m. Surt per l'aresta sud-est i baixa per la cara nord del Dhaulagiri. Pernocta a 7.300 m a la tenda d'uns americans.

Dificultat: 50°-60° / 70°.

3 de novembre: baixa fins a 5.700 m, on dos membres de l'expedició van a rebre'l.

Enhorabona! I des d'aquí envio una salutació de solidaritat a tots els afectats, directament o indirectament, de l'esfondrament del Prestige. No pot ser que passin aquestes coses a l'any 2002.

I com diu en Fran de la Corunya: "Un saludo y felices fiestas, ah! e nunca mais..."

Eduard Albasa

mobles

l'ebenista

projectes i dissenys a mida

ctra. vall d'aran, km. 10,7 · 25124 rosselló (lleida) · tel. 973 73 27 79 · fax 973 73 27 16